

9.10.2012

Dnro 1979/4/11

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteri Anne Kumpula

PALVELUKODEISSA HUOLEHDITTAVA IKÄIHMISTEN RIITTÄVÄSTÄ ULKOILUSTA JA NES- TEEN SAANNISTA

1

KANTELU

Kantelija pyysi kirjeessään 10.5.2011 eduskunnan oikeusasiamiestä tutkimaan Inarin kunnan - - - palvelukodin toimintaa ja menettelytapoja äitinsä hoidossa.

Kantelija kanteli myös Inarin sosiaali- ja terveyslautakunnan päättämästä palveluasumisen vuok-
rasta sekä äidillään määrätystä palvelumaksuista.

- - -

3.2.2

Viriketoiminta ja ulkoilu

Kantelija kertoi kirjeessään, että palvelukodin asukkaita ei ulkoiluteta riittävästi. Ulkoilu on vä-
häistä erityisesti talviaikaan. Kantelija kertoi myös, että vanhuksille on tarjolla vain vähän virikkei-
tä.

Viriketoiminnan ja ulkoilun järjestämisestä ikäihmisten palvelutoiminnassa ei ole olemassa ni-
menomaista lainsäädäntöä.

Suomen perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoike-
uksien toteutuminen. Näihin perusoikeuksiin kuuluvat muun muassa oikeus yhdenvertaisuuteen
ja välttämättömään huolenpitoon (perustuslain 6 ja 19 §). Keskeinen perusarvo vanhustenhoi-
dossa on ihmisarvon kunnioittaminen. Jokaisella on oltava oikeus arvokkaaseen vanhuuteen ja
hyvään kohteluun. Keskeisiä ihmisarvoisen vanhuuden turvaavia eettisiä periaatteita ovat muun
muassa itsemääräämisoikeus ja osallisuus.

Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksessa (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2008:3) tode-
taan, että ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on keskeistä muun muassa se,
että turvataan mahdollisuudet liikuntaan, kulttuuritoimintaan ja muuhun mielekkääseen tekemi-
seen.

Vanhusten hoivayksiköissä ikäihmisille on näkemykseni mukaan taattava mahdollisuus osallistua
erilaisiin aktiviteetteihin oman fyysisen ja psyykkisen kunnon asettamissa rajoissa. Vanhuksille on
tärkeää päästä liikkumaan myös asumisyksikön ulkopuolella ulkoilemalla ja osallistumalla mah-
dollisuuksien mukaan esimerkiksi kulttuuritapahtumiin.

Inarin sosiaali- ja terveyslautakunnan antaman selvityksen mukaan yksikössä järjestetään säännöllisesti viriketoimintaa esimerkiksi lauluhetkien, jumpan ja bingon muodossa. Asukkaille luetaan sanomalehtiä ja kirjoja. palvelukodissa on myös mahdollisuus osallistua jumalanpalveluksiin. Palvelukodin henkilökunta järjestää lisäksi muun muassa mahdollisuuksia pelata pihapelejä, istua nuotiolla, paistaa makkaraa ja viettää muuten aikaa yhdessä ulkona. Tarkastuskäynnilläni ao. palvelukodissa minulle kerrottiin myös, että palvelukodissa järjestetään karaoke-hetkiä, ja että asukkaille järjestetään kursseja kansalaisopiston kautta.

Saamani selvityksen sekä tarkastuskäynnillä tekemiäni havaintojen perusteella katson, että viriketoiminnan järjestäminen palvelukodissa ei anna minulle laillisuusvalvojana aihetta toimenpiteisiin.

Kantelun johdosta saamani selvityksen mukaan palvelukodissa pyritään järjestämään ulkoilua päivittäin sään ja mahdollisuuksien mukaan. Tarkastuskäynnilläni kävi kuitenkin ilmi, että ulkoiluttamiseen on aikaa lähinnä viikonloppuisin. Oma henkilökunta ei ehdi ulkoiluttaa asukkaita ja sen vuoksi ulkopuoliset ulkoiluttajat toivotetaan tervetulleeksi.

Totean käsityksenäni, että palvelukodin toimintaa ei tule miltään osin järjestää omaisten tai vapaaehtoisten avun varassa. Ulkoiluttaminen lähinnä vain viikonloppuisin on riittämätöntä. Ulkoilu ei saa jäädä vähäiseksi sen vuoksi, että henkilökunnalla ei ole aikaa ulkoiluttamiseen.

Inarin kunnan sosiaali- ja terveyslautakunta on käsitykseni mukaan laiminlyönyt huolehtia siitä, että palvelukodin asukkaat pääsevät ulkoilemaan säännöllisesti ja riittävän usein.

3.2.3

Asukkaiden riittävästä nesteiden saannista huolehtiminen

Kantelija kertoi vastineessaan epäilevänsä, että hänen äitinsä ei olisi saanut palvelukodissa riittävästi juotavaa, ja äidin terveys olisi tämän vuoksi vaarantunut.

En ole pyytänyt kantelijan vastineen johdosta enää tässä vaiheessa lisää selvitystä.

Tarkastuskäynnilläni keskusteltiin siitä, miten asukkaiden nesteiden saannista huolehditaan. Palvelukodissa kerrottiin, että riittävään nesteiden saamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Nesteytyksen toteutusta ei kuitenkaan seurattu järjestelmällisesti.

Riittävän nesteytyksen laiminlyöminen huonontaa ikäihmisten fyysistä ja henkistä vointia ja aiheuttaa terveysongelmia. Nestevajaus heikentää verenkiertoa ja sen mukana kudosten hapensaantia ja munuaisten toimintaa.

Kiinnitän Inarin kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan huomiota siihen, että palvelukodin asukkaiden riittävästä nesteiden saannista tulee huolehtia ja nesteytystä tulee myös seurata.

4

TOIMENPITEET

Saatan Inarin kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan tietoon päätöksen kohdassa 3.2.2 esittämani moittivan käsitykseni sekä kannanottoni kohdassa 3.2.3. Tässä tarkoituksessa lähetän lautakunnalle jäljennöksen päätöksestäni.

